

Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2016:3

Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas tre motioner som rör miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångar.

Förenklad motionsbehandling tillämpas på 2016:30 punkterna 1–3 samt motion 2016:34 och motion 2016:35. Utskottet finner att inget tillkommit som förändrar ställningstagandet från kyrkomötet 2015. Utskottet föreslår därför att dessa motioner i berörda delar avslås.

Motion 2016:30 föreslår även att kyrkostyrelsen får i uppdrag att upprätta en nollvision för förstörelse av kulturlämningar i kyrkans skog och mark, inklusive prästlönetillgångarna. Utskottet konstaterar att skydd mot skadegörelse av dessa lämningar regleras i Kulturmiljölagen. Vidare har utskottet stort förtroende för det stiftsgemensamma arbete som pågår om att minimera skador på forn- och kulturlämningar och andra miljöfunktioner i samband med förvaltning av prästlönefastigheter. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att motion 2016:30 även i denna del avslås.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:30, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:30, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:30, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:30, punkt 4.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:34.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:35.

Motionernas förslag

Motion 2016:30 av Aron Emilsson, Natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan centralt kan ta ett samlat grepp för att säkra biologisk mångfald och hållbara skogs- och jordbruksmetoder i förvaltningen av prästlönetillgångarna och kyrkans skog och mark.
2. Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att i dialog med stiftet utreda om avkastningskrav i förvaltningen av prästlönetillgångarna och kyrkans skog kan tillåtas minska något till förmån för långsiktigt kontinuitetsjordbruk och reservatsbildningar.

3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd med berörda myndigheter ta del av råd, riktlinjer och forskning, vilka kan implementeras för att hindra skador och förstörelse av kulturarv i samband med förvaltningen av prästlönetillgångarna och Svenska kyrkans skog och jord.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta en nollvision för förstörelse av kulturlämningar i kyrkans skog och mark, inklusive prästlönetillgångarna.

Motion 2016:34 av Terence Hongslo, Avsätt skog med höga naturvärden till fri utveckling

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att skog med höga naturvärden avsätts för fri utveckling.

Motion 2016:35 av Terence Hongslo m.fl., Hyggesfritt skogsbruk i Svenska kyrkans skogar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkans skogar ställs om till hyggesfritt skogsbruk.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2016:30 punkterna 1–3 Natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav, med förenklad motionsbehandling, i Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2015:1, se sidan 3, avseende motion 2015:37 punkt 1–3. Kyrkomötet avslög motionen.

Vidare har kyrkomötet under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2016:34 Avsätt skog med höga naturvärden till fri utveckling, med förenklad motionsbehandling, i Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2015:1, se sidan 3, avseende motion 2015:11 punkt 1. Kyrkomötet avslög motionen.

Slutligen har kyrkomötet under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2016:35 Hyggesfritt skogsbruk i kyrkans skogar i Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2015:1, se sid. 3, avseende motion 2015:11 punkt 2. Kyrkomötet avslög motionen.

Förenklad motionsbehandling har avseende motionerna 2016:30 punkt 1–3, 2016:34 och 2016:35 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet.

Bestämmelser i kyrkoordningen om förvaltning, tillsyn och samråd

Kyrkomötet har genom 46 kap. 2 § i kyrkoordningen gett stiftens i uppdrag att förvalta prästlönetillgångarna.

Enligt 46 kap. 3 § i kyrkoordningen ska naturens och kulturmiljövårdens intressen beaktas i skäligen omfattning vid förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Kyrkostyrelsen har från och med 2010 enligt 46 kap. 5a § i kyrkoordningen tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångar. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen. Ett stift är enligt 5b § skyldigt att på begäran av kyrkostyrelsen tillhandahålla handlingar och annat material som rör förvaltningen, samt att ge kyrkostyrelsen de upplysningar som behövs för tillsynen. Om allvariga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångar uppmärksammas, ska kyrkostyrelsen enligt 5c § avlämna skrivelse till kyrkomötet med förslag på åtgärder som föranleds av stiftets agerande.

I kyrkostyrelsens rapport *Samråd och tillsyn prästlönetillgångar 2015*, som delges kyrkomötets Ekonomi- och egendomsutskott, finns ett särskilt avsnitt som behandlar hållbarhetsfrågor i skogsförvaltningen. Där framgår på sidan 19 att Svenska kyrkan i samarbete med Hushållningssällskapet sedan några år tillbaka tagit fram en inventeringsmodell som syftar till att bedöma hur olika miljöfunktioner hanteras i samband med avverkning. Inventeringsmodellen heter *KUSK*, Kvalitetsuppföljning i slutavverkning, Svenska kyrkan. För miljöfunktionen *kultur- och fornlämningar* gäller inom KUSK numera en fyrgradig skala utifrån Riksantikvarieämbetets och Skogsstyrelsens betygsdefinitioner där betyg 1 är godkänd, betyg 2 innebär att lämningen är oskadad men att hyggesrester har lämnats på den och betyg 3 och 4 innebär en allvarlig skada som är oåterkallelig. Brister i hanteringen kan bl.a. bero på bristfällig information om lämningar och svårigheter att upptäcka en del lämningar i fält. Stiftelsen arbetar kontinuerligt med att markering i fält och i kartmaterial förbättras. Under 2015 inventerades totalt 55 kulturlämningar. Resultatet illustreras i tabellen nedan.

Resultat av hantering av kulturlämningar

Antal kulturlämningar	Betyg 1	Betyg 2	Betyg 3 och 4
2013	101	4	4
2014	32	4	2
2015	39	12	4

Som en del av KUSK genomförs varje år utbildningar för all berörd personal. Utbildningarna är kopplade till resultat och insikter från inventeringarna och hålls på fem olika platser i landet, där två till tre stift deltar varje gång.

Behandling i tidigare kyrkomöte

Vid 2014 års kyrkomöte behandlades motion 2014:82. Motionärerna föreslog i punkten 3 att kyrkomötet ger kyrkostyrelsen i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter ta fram centrala strategier för att hindra skador och förstörelse av kulturarv i samband med förvaltningen av prästlönetillgångarna och Svenska kyrkans skog och jord.

Ekonomi- och egendomsutskottet behandlade motionen i betänkande EE 2014:1. Utskottet förordade avslag på motionen med följande motivering.

Utskottet delar uppfattningen att Svenska kyrkan i sin roll som förvaltare av skapelsen och bärare av kulturarvet ska vara ett föredöme även när det gäller hänsynen till fornlämningar och kulturarv i skogen. Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan för närvarande inte äger prästlönetillgångarna men erfar att en statlig utredning i äganderättsfrågan inom kort väntas starta. Utskottet menar att framtagande av centrala strategier i samråd med myndigheter avseende kulturvård inom ramen för prästlönetillgångarna förutsätter att äganderättsfrågan fått sin lösning.

Detta blev även kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Motion 2016:30

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2016:30.

Beträffande punkterna 1–3 i motionen, finner utskottet att inget nytt tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2015. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen i dessa delar.

Beträffande punkten 4 och frågan om upprättande av en nollvision för förstörelse av kulturlämningar i kyrkans skog och mark, konstaterar utskottet att skydd mot skadegörelse av dessa lämningar regleras i Kulturmiljölagen. Vidare har utskottet stort förtroende för det stiftsgemensamma arbete som pågår om att minimera skador på forn- och kulturlämningar och andra miljöfunktioner i samband med förvaltning av prästlönefastigheter. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att även punkten 4 i motionen avslås.

Motion 2016:34

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2016:34.

Förenklad motionsbehandling: Utskottet finner att inget nytt tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2015. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Motion 2016:35

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2016:35.

Förenklad motionsbehandling: Utskottet finner att inget nytt tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2015. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 28 september 2016

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Jan Östlund, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Margareta Nisser-Larsson och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Jan Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

EE 2016:3

Motion 2016:30 punkt 4 har ett innehåll som är av en sådan betydelse att denna istället borde bifallas.

Jan-Åke Isaksson